Savonlinna

Savonlinnan kaupungin TA2027 SUUNNITTELUOHJE

Talousarvio 2027 ja -suunnitelma 2028–2029

Kaupunginhallitus 14.9.2026 § XX

Savonlinna

Sisällys

1 Talousarviosuunnittelun lähtötilanne 3

2 Strateginen ohjaus ja toiminnan tavoitteet 4
2.1 Kaupunkistrategia 4
2.2 Talousarvion toiminnan tavoitteiden asettaminen vuodelle 2027 4
2.3 Konserniyhteisöjen tavoitteet 4

3 Talouden suunnittelussa huomioitavat linjaukset 5
3.1 Suunnitteluvuodet 5
3.2 Veroprosentit 6
3.3 Ulkoiset tuotot 6
3.4 Inflaatio – kulujen korotus-% 7
3.5 Sisäiset tulot ja menot, ns. sisäiset erät 7
3.6 Henkilöstösuunnitelma 8
3.7 Henkilöstökustannukset ja korotukset palkkoihin 8
3.8 Organisoitumisen muutokset 9

4 Savonlinnan kaupungin talous 10
4.1 Tuloslaskelmakehys 10
4.2 Toimintatuottojen jakauma 10
4.3 Toimintamenot 11
4.4 Toimintakate (nettomenot) 11
4.5 Verotulot 12
4.6 Valtionosuudet 12
4.7 Investoinnit ja leasing-hankinnat 13
4.8 Lainat 13
4.9 Talouden sopeutustarve 14

5 Käyttötalousosa, kehykset lautakunnittain ja tulosalueittain 15

6 Aikataulu ja yleiset ohjeet 17

1 TALOUSARVIOSUUNNITTELUN LÄHTÖTILANNE

Savonlinnan kaupungin hallintosäännön (39 §) mukaan kaupunginhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet. Sen jälkeen toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa annetussa aikataulussa. Valtuusto hyväksyy talousarviossa toimielimelle sitovat tehtäväkohtaiset toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Savonlinnan kaupungin vuoden 2027 talousarvion laadinta lähtee tilanteesta, jossa taseessa ei ole kattamatonta alijäämää. Kuitenkin tilivuosi 2026 on budjetoitu – 5,0 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Ohjeen teon aikaan tilikauden tulosennuste on hyvin samansuuntainen talousarvion kanssa. Huomioitavaa kuitenkin on, että **verotuloennuste vuodelle 2026 on noin -2,1 miljoonaa euroa talousarviota vähemmän. Sitä kompensoi tänä vuonna käyttötalouden tulot, mutta kompensaatio ei ole pysyvä. Verotuloennuste myös suunnitelmavuosille on alentunut aiemmasta**. Tämän ennusteen pohjalta on lähdetty laatimaan suunnittelun kehystä siten, että talous saadaan tasapainoon ilman veronkorotuksia. Talousarvion laadinnassa lähdetään siitä, että budjetointivaiheessa tilikauden tulos ei voi jäädä alijäämäiseksi vaan suunnittelun tavoitteena on lähtökohtaisesti nollatulos kaikkien suunnitelmavuosien osalta.

Talousarvion laadintavuodelle ei ole näköpiirissä isompia lainsäädännöllisiä muutoksia. Vuoden 2026 loppuun mennessä on tarkoitus yhtiöittää 7 sote- ja pela -kiinteistöä. Tämä tulee näkymään tilikausien välisessä vertailussa toimitilapalvelujen tuloissa ja menoissa sekä poistoissa. Poistoihin on huomioitu myös arviolta alkuvuodesta 2027 valmistuva uusi liikuntahalli.

Toiminnan suunnittelussa huomioidaan erityisesti talousarviovuosi 2027, mutta myös suunnitelmavuodet sekä pidemmän aikavälin tulevaisuuden näkymät ja siitä nousevat toiminnan sopeuttamisen tarpeet. Sopeutustarve arvioidaan tällä hetkellä n. 8 miljoonaksi euroksi. Tämä toteutetaan ensisijaisesti rakenteellisilla uudistuksilla, palveluverkon optimoinnilla, investointien priorisoinnilla sekä konserniohjausta vahvistamalla.

2 STRATEGINEN OHJAUS JA TOIMINNAN TAVOITTEET

2.1 Kaupunkistrategia

Kaupunkistrategia on toiminnan ja investointien suunnittelun lähtökohta.

Savonlinnan kaupungin strategia on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 16.2.2026 §16 sekä strategian toteutumista kuvaavat mittarit kv 22.6.2026 § 71.

2.2 Talousarvion toiminnan tavoitteiden asettaminen vuodelle 2027

Toiminnallisten tavoitteiden asetantaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Vuoden 2025 Arviointikertomuksen esiin nostamat asiat koskivat ensisijaisesti kaupunkistrategiaa, siitä johdettavia tavoitteita ja mittareita, strategian arviointia ja toteutumisen seurantaa.

Vuoden 2027 talousarviossa toiminnallisten tavoitteiden asetannassa kiinnitetään erityistä huomioita tarkastuslautakunnan Arviointikertomuksessa 2025 huomioihin, jotka koskevat toiminnallisten tavoitteiden asetantaa, mittareita ja seurantaa. Valtuustotason toiminnallisten tavoitteiden tulee toteuttaa kaupunkistrategiaa talousarviovuonna. **Valtuustotason tavoitteet asetetaan toimielimille**. Lisäksi toimielinten tulee asettaa toimintaan liittyvät, tukevat ja edistävät tavoitteet, joista se on vastuussa ja joita sen tulee seurata (ns. lautakuntatason tavoitteet).

Toimialojen, tulosalueiden ja -yksiköiden sekä toimielinten tulee kiinnittää **erityistä huomiota toiminnallisten tavoitteiden laatuun ja määrään.** Talousarvioon (kirjaan) tuodaan vain valtuustoon nähden sitovat toiminnan tavoitteet. Lautakuntatason tavoitteet esitetään osana lautakuntien esitystä, mutta niitä ei liitetä osaksi talousarviokirjaa.

Toiminnalliset tavoitteet laaditaan Targetor -työkalua apuna käyttäen. Targetor-ohjelma päivitetään vastaamaan uutta kaupunkistrategiaa ja toiminnallisten tavoitteiden asetantaa.

Myös tilikauden aikainen tavoitteiden toteuman seuranta tehdään Targetoriin, myös lautakuntatason tavoitteiden osalta. Lautakunta seuraa tavoitteiden toteumaa vähintään puolivuosiraportoinnin yhteydessä.

2.3 Konserniyhteisöjen tavoitteet

Osana kaupungin talousarviota valtuusto asettaa tavoitteet myös konsernin tytäryhteisöille. Konserniyhtiöt vastaavat omasta budjetoinnistaan huomioiden kaupungin talousarvioaikataulun. Konsernijohto pitää niiden konserniyhteisöjen kanssa talousarvioneuvottelut, joille valtuusto asettaa tavoitteet (tavoitekortit).

Myös konserniyhteisöjen osalta siirrytään hyödyntämään olemassa olevia järjestelmiä, muun muassa Targetor -ohjelmaa tavoitekorttien osalta.

3 TALOUDEN SUUNNITTELUSSA HUOMIOITAVAT LINJAUKSET

3.1 Suunnitteluvuodet

- Kuntalaki 110 §:
  - Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio
  - Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Savonlinnan kaupungin suunnitelmakausi on 1–2 vuotta siten, että se kattaa talousarviovuoden lisäksi kaksi (2) suunnitelmavuotta. **Talousarvio 2027 ja -suunnitelma 2028–2029.**

Suunnitteluvuosien **asukaslukuennusteet** ovat:

Vuosi	Asukaslukuennuste	Muutos ed. vuoteen	Muutos- %
2026	30 837	-175	-0,56
2027	30 515	-322	-1,04
2028	30 205	-310	-1,02
2029	29 907	-298	-1,00
2026-2029		-930	-3,02

Suunnittelukauden väestömuutokset vuoteen 2029 mennessä ja sen jälkeen ovat merkittäviä, kun toiminnan ja talouden suunnittelua tehdään pitkällä tähtäimellä.

Erityinen huomio tulee kiinnittää palvelutuotannossa väestön rakenteen muutokseen. Alle 15-vuotiaiden määrä vähenee suunnittelukaudella – 340 henkilöä. Tällä on merkittävä vaikutus palvelutarpeeseen erityisesti varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Väestöennusteessa myös 15–64-vuotiaiden määrä vähenee n. -300 henkilöä. Tällä on vaikutusta erityisesti lukio- ja toisen asteen koulutuksiin sekä esimerkiksi nuorisopalveluihin. Toisaalta työikäisellä väestöllä on vaikutus verotulokehitykseen. Jos veronmaksajien määrä vähenee, vähenee luonnollisesti myös kaupungin tulopohjassa ansiotuloverot. Tässä kehityksessä ja varsinkin sen kääntämisessä negatiivisesta kehityksestä positiiviseksi, on työpaikkakehityksellä merkittävä rooli.

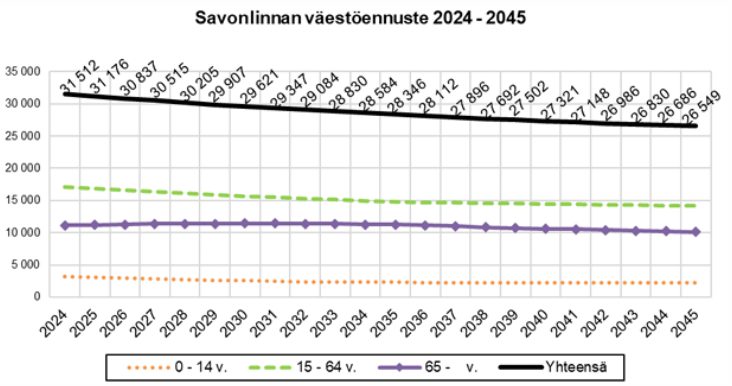
Kolmas asia, johon väestökehityksessä ja siten palvelutarpeessa tulee kiinnittää huomiota, on yli 65-vuotiaiden määrä. Se lisääntyy suunnittelukaudella. Tämä on myös otettava huomioon kaupungin

kehittämisessä ja toiminnan suunnittelussa. Oletettavaa on, että tämän väestöryhmän tarpeet palvelutuotannossa lisääntyy.

Neljäntenä asiana on syytä nostaa Savonlinnan kohdalla esille kaupungin saaristoisuus. Saaria on paljon ja niissä asuu yli 4 000 henkilöä. Lisäksi vapaa-ajan asuntojen määrä saaristossa on merkittävä ja siten myös vapaa-ajan asukkaiden merkitys kaupungille on tärkeä.

Savonlinnan väestöennuste 2024 - 2045

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045
Yhteensä	31 512	31 176	30 837	30 515	30 205	29 907	29 621	29 347	29 084	28 830	28 584	28 346	28 112	27 896	27 692	27 502	27 321	27 148	26 986	26 830	26 686	26 549
0 - 14 v.	3 248	3 084	2 955	2 840	2 727	2 615	2 537	2 432	2 377	2 333	2 323	2 306	2 277	2 272	2 260	2 258	2 256	2 254	2 252	2 250	2 248	2 244
15 - 64 v.	17 123	16 870	16 596	16 321	16 096	15 889	15 664	15 485	15 301	15 141	14 978	14 809	14 716	14 629	14 583	14 528	14 443	14 376	14 324	14 262	14 219	14 179
65 - v.	11 141	11 222	11 286	11 354	11 382	11 403	11 420	11 430	11 406	11 356	11 283	11 231	11 119	10 995	10 849	10 716	10 622	10 518	10 410	10 318	10 219	10 126

Etelä-Savon maakuntaliitto

Lähde: Väestöennuste 2024, Tilastokeskus, 1.1.2024 aluejako

päivitetty: 1.11.2024 / jk

3.2 Veroprosentit

Suunnittelun lähtökohtana ja kehyslaskennan pohjana on käytetty nykyisiä veroprosentteja. Veroprosentit tulevat kaupunginhallituksen käsittelyyn 9.11.2026 ja kaupunginvaltuuston päätettäväksi 16.11.2026.

3.3 Ulkoiset tuotot

Lautakunnat päättävät toimialansa maksutaksat ja muut maksuperusteet (hallintosääntö 5 §).

Talousarvioon huomioidaan nämä muutokset tuottoihin. Ulkoisten tuottojen osalta laskennassa voi pitää minimikorotuksena 3,5 %, joka on peruspalveluiden hintaindeksi vuodelle 2027.

Savonlinnan Veden ennustetut käyttömaksujen korotukset ovat: 2027 / 6,0 %, 2028 / 5,0 % ja 2029 / 5,0 %. Perusmaksujen ennustetut korotukset ovat: 2027 / 20 %, 2028 / 10 %. 2029 / 10 %.

3.4 Inflaatio – kulujen korotus-%

Suunnitelmakauden inflaation odotetaan pysyvän maltillisena, mutta nousua vuoden takaisesta 2 %:n tasosta on näköpiirissä. Tällä hetkellä euroalueen palveluinflaatio on 3,3 % ja kuluttajahintainflaatio 2,92 %.

TILIVUOSI	2024	2025	2026**	2027**	2028**	2029**
Kuluttajahintaindeksi, 2000=100	140,0	140,3	142,3	143,7	145,6	147,6
Kuluttajahintaindeksin muutos	*1,6*	*0,3*	*2,0*	*1,4*	*1,9*	*2,0*
Peruspalvelujen hintaindeksi	148,0	150,5	154,0	157,5	161,1	163,9
Peruspalv. hintaindeksin muutos	*3,2*	*2,5*	*3,5*	*3,5*	*3,6*	*2,8*

Tulosalueiden ja -yksiköiden kulujen laskennassa suunnitelmakaudella käytetään 3,0 % hintojen nousua muiden kuin peruspalveluiden hinnoissa. Peruspalveluiden hintoja nostetaan muita enemmän vastaamaan hintaindeksin muutosta. Korotusprosentit näiden osalta on 3,5 / 3,6 /2,8 % suunnitelmavuosittain.

IT-kulujen osalta tulee käyttää 3 %:a, jos ei ole muuta tarkempaa tietoa. Usein it-palvelutarjoajat ilmoittavat mahdollisista hinnanmuutoksista hyvissä ajoin niin, että hinnankorotukset pystytään huomioimaan laskentaan mukaan. Korotuspainetta voi olla jopa 6-10 %:n joidenkin toimittajien osalta. Nämä huomioidaan ilmoitettujen mukaisesti tai keskimäärin 8 %.

3.5 Sisäiset tulot ja menot, ns. sisäiset erät

Sisäisten erien osalta on huomioitava, että niiden tulee olla samat myyjä- ja ostajayksiköiden esityksissä. Ns. sisäistä katetta ei sisäisissä myynneissä saa olla.

Toimielinten toimintakateraamissa sisäiset erät ovat mukana.

Sisäisten erien esittäminen talousarvioon ja käyttösuunnitelmiin ohjeistetaan tulosalueille vielä erikseen talouspalveluiden toimesta. Lähtökohtaisesti ne tulosalueet, jotka myyvät palvelu sisäisesti, tekevät omat talousarvionsa ensin, jotta saadaan sisäisten myyntien ja ostojen kustannukset käyttötaloussuunnitelmiin. Sisäiset erät syötetään käyttösuunnitelmiin talouspalveluissa, kuten aiemminkin. Sisäiset erät budjetoidaan Accuna-järjestelmään.

Jos kyseessä on selkeästi sisäinen eli kaupungin eri yksiköiden välinen palveluiden myynti (sisäinen tulo) ja sisäinen osto (sisäinen kulu), kirjataan nämä toiminnan mukaisesti käyttötalouteen. Joissakin tapauksissa kustannus voidaan ns. vyöryttää eri yksiköille. Tällaisia eriä ovat esimerkiksi hallinnolliset kustannukset, joissa ei voida osoittaa em. sisäistä palvelujen myyntiä ja ostoa.

Sisäisten erien laskennassa voidaan käyttää edellisen tilikauden eli tilinpäätöksen mukaisia kustannuksia, mutta mikäli tiedossa on merkittäviä muutoksia, otetaan nämä huomioon sisäisessä hinnoittelussa.

Yksikkö, joka myy sisäisesti toiselle kaupungin yksikölle tai jonka kustannuksia vyörytetään toiselle yksikölle, tulee huolehtia siitä, että sen toiminta on niin toiminnallisesti kuin taloudellisestikin kaupunkia kokonaishyödyttävä. Tarkoittaen sitä, että tämän yksikön tehtävänä on huolehtia toiminnan vertailukelpoisuus esimerkiksi vastaavan yksityisen tai muun referenssitoimijan toimintaan ja kustannuksiin. Näin myös ostava yksikkö hyötyy myyvän yksikön toiminnan tehokkuudesta. Sisäiset erät ovat mukana kun esimerkiksi kuntien välisiä palvelutuotannon hintavertailuja tehdään.

Sisäisten erien osalta noudatetaan soveltuvin osin kaupungin ohjetta ”Sisäisten erien käsittely kaupungin talousarviossa ja kirjanpidossa sekä sisäisen laskutuksen ohjeet”. Ohjette joudutaan soveltamaan sen vuoksi, että se on vuodelta 2000 ja siten osin päivitystä vailla. Päivitys tullaan tekemään vuoden 2027 aikana. Kuntaliitto on julkaissut vuonna 2026 ”Sisäisen vuokran opas kunnille ja kuntayhtymille” -oppaan. Tätä tullaan hyödyntämään myös Savonlinnan kaupungin sisäisten vuokrien määrittelyssä ja em. ohjeen päivityksessä.

3.6 Henkilöstösuunnitelma

Ennen kuin palkkabudjettia laaditaan, tulee olla tehtynä toiminnan suunnittelu ja sitä vastaava henkilöstösuunnitelma. Henkilöstökulubudjetissa tulee huomioida mahdolliset muutokset tulosalueen henkilöstössä ja arvioida tarvittava palkkabudjetti sen perusteella.

Henkilöstösuunnitelmien laadinnasta annetaan vielä erillinen tarkempi ohje ja/tai pidetään koulutus kaikille budjetoijille. Henkilöstöbudjetit laaditaan Accuna-järjestelmään. Henkilöstösuunnitelmat tehdään Targetor -järjestelmään.

Henkilöstösuunnitelman tasot ovat

- toimielimet
  - tulosalueet
    - tulosyksiköt

3.7 Henkilöstökustannukset ja korotukset palkkoihin

Henkilöstösuunnitelman pohjalta tehdään henkilöstökulubudjetti henkilöittäin ja tulosyksiköittäin. Henkilöstökustannukset arvioidaan mahdollisimman tarkasti hyödyntäen olemassa olevan henkilöstön palkkatietoja ja mahdollisten rekrytointien palkkatasoa. Lähtötasopalkoissa on huomioitu 1.8.2026 tehty yleiskorotus.

Kunta-alan sopimuskorotukset 1.6.2025 – 1.2.2028 on esitetty alla olevassa taulukossa. Yleiskorotusprosentti koko vuodelle laskettuna on 0,175 %. Tämän lisäksi henkilösivukuihin on tulossa muutoksia, mutta niiden tarkasta tasosta ei ole vielä varmuutta. Sen vuoksi sivukuluprosenttina koko vuodelle käytetään 23,53 %. Eli lähtötason palkat korotettuna 23,70 %:lla riittänee ensi vuoden palkkojen laskennan lähtökohdaksi.

Henkilöstösuunnitelmasta ja henkilöstökulubudjetin laadinnasta vastaa jokainen tulosaluejohtaja ja tulosyksikköpäällikkö oman vastuualueensa ja henkilöstönsä osalta. Henkilöstöbudjetin laadinnassa hyödynnetään Accuna-järjestelmän henkilöstökulujen budjetointia.

Henkilöstösuunnitelmien laadintaan ja henkilöstökulubudjetointiin liittyen järjestetään erillinen koulutus myöhemmin syyskuussa.

		KVTES	OVTES pl. osio G	OVTES osio G	TS	TTES
1.6.2025	**Kehittämisohjelmaerä (paikallinen erä)**	0,45 % (Liite 15 0,80 %)	0,40 %	0,25 %	0,50 % + 0,15 %	0,40 %
1.6.2025	**Kehittämisohjelmaerä (keskitetty erä)****	–	–	–	0,15 %	0,40 %
1.10.2025	**Yleiskorotus**	2,50 % / 53 €	2,50 %		2,50 % / 53 €	2,50 %
1.8.2026	**Yleiskorotus**	2,27 %	2,27 %		2,27 %	2,27 %
1.10.2026	**Paikallinen järjestelyerä**	0,20 %	0,20 %		0,20 %*	0,20 %*
1.10.2026	**Kehittämisohjelmaerä (paikallinen erä)**	0,40 %	0,40 %***	0,40 %***	0,40 %*	0,40 %*
1.4.2027	**Yleiskorotus******	2,00 %	2,00 %		2,00 %	2,00 %
1.4.2027	**Paikallinen järjestelyerä******	0,40 %	0,40 %		0,40 %*	0,40 %*
1.4.2027	**Kehittämisohjelmaerä (paikallinen erä)**	0,40 %	0,40 %*****	0,40 %*****	0,40 %*	0,40 %*
1.2.2028	**Kehittämisohjelmaerä (paikallinen erä)**	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %*	1,00%*

3.8 Organisoitumisen muutokset

Tällä hetkellä ei ole tiedossa sellaisia lakisääteisiä muutoksia, mitkä vaikuttaisivat kaupungin organisoitumiseen (vrt. esimerkiksi työllisyysaluemuutos vuoden 2025 alusta).

Kaupungilla on menossa organisoitumisen mahdolliseen muutokseen liittyvä valmistelu. Talousarvion laadinta tehdään nykyisen organisoitumisen sekä laskentarakenteen mukaisesti. Jos suunnittelun aikana tehdään päätöksiä uudelleen organisoitumiseksi, tehdään tarvittaessa muutoksia talousarvioon.

Laskentarakenteesta poistetaan tulosalue Eläkemaksut, sotetoiminta. Sinne kohdistuvat erät siirretään talous- ja henkilöstöhallinnon muille kustannuspaikoille.

Talouspalvelut ja Henkilöstöpalvelut muutetaan omiksi tulosalueiksi. Samoin toimitilapalvelut sekä Ruoka- ja siivouspalvelut erotetaan omiksi tulosalueiksi laskentarakenteessa. Huomioitavaa on, että tässä vaiheessa tämä ei aiheuta hallintosääntömuutoksia vaan kyse on vain laskentarakennemuutoksista.

4 SAVONLINNAN KAUPUNGIN TALOUS

4.1 Tuloslaskelmakehys

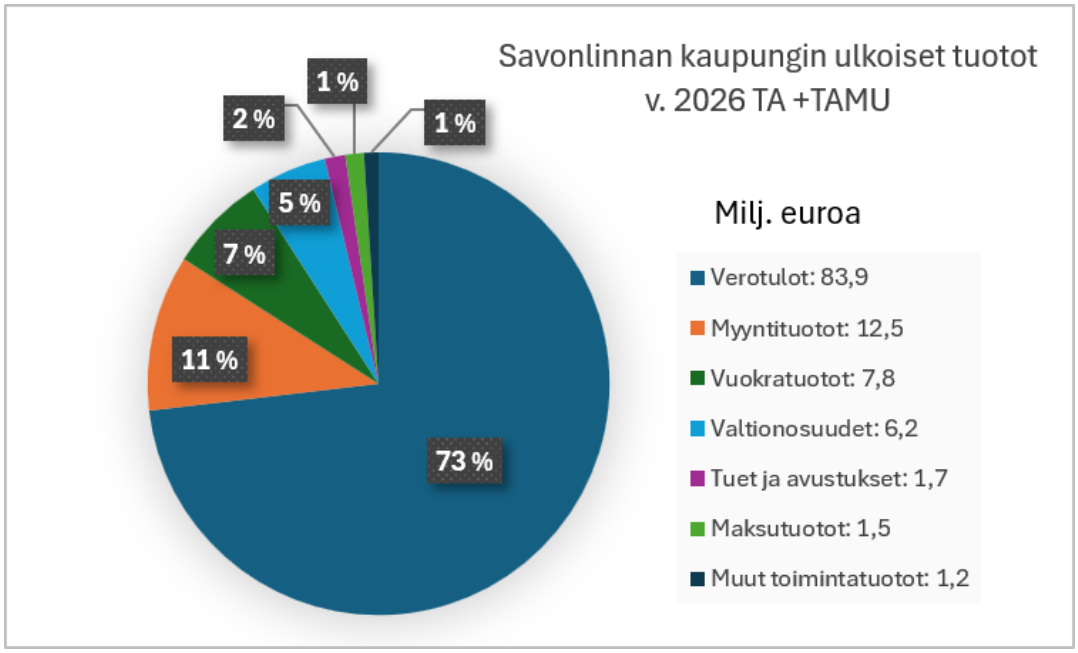
Tuloslaskelma (ulkoiset ja sisäiset), 1000 euroa	TP2025	TA26mu	TPE 26 (Q2)	RAAMI 2027	2028	2029
Toimintatuotot	**55 210**	**54 495**	**54 505**			
Toimintakulut	**-130 711**	**-137 326**	**-137 839**			
TOIMINTAKATE	**-75 501**	**-82 830**	**-83 334**	**-80 000**	**-78 500**	**-78 100**
				-4 %	*-2 %*	*-1 %*
Verotulot	81 604	83 858	83 858	83 800	86 100	87 700
Valtionosuudet	7 397	6 157	6 218	4 200	4 200	4 200
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 090	-795	-1 280	-1 600	-1 800	-1 800
VUOSIKATE	**12 411**	**6 390**	**5 462**	**6 400**	**10 000**	**12 000**
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn. mukaiset poist	-12 390	-11 391	-11 391	-11 400	-12 000	-12 000
TILIKAUDEN TULOS	20 971	-5 001	-5 929	-5 000	-2 000	0
Poistoeron lis(-)/väh(+)	*20*		*20*			
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	**41**	**-5 001**	**-5 909**	**-5 000**	**-2 000**	**0**

Tuloslaskelmakehys pohjaa talouden tasapainoon suunnittelukaudella sekä verotuloennusteisiin. Talouden tasapaino edellyttää muutoksia käyttötalouden tuottoihin ja kuluihin siten, että toimintakatekehystavoitteeksi asetetaan -80 miljoonaa euroa suunnitelmakauden ensimmäisenä vuotena ja tilikauden tulos – 5 miljoonaa euroa. Seuraavana vuonna tulostavoite on -2 miljoonaa euroa. Suunnitelmavuoden viimeisenä vuonna talouden tulee olla tasapainossa eli vähintään 0-tuloksessa.

Suunnitelmakausi näyttää alijäämäiseltä, jos mitään muutoksia ei tehdä. ***Talousarviota lähdetään tekemään 0-tulostavoitteella.*** Sen vuoksi toimielinten tulee huomioida suunnittelussaan tarvittavat toiminnan tehostamisen ja muutosten esitykset.

4.2 Toimintatuottojen jakauma

Alla oleva kaavio esittää Savonlinnan kaupungin tulojen jakauman. Kaupungin tuloissa verotulot ovat merkittävin tulolähde. Vuoden 2026 verotuloennuste on -2,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin mitä talousarviovaiheessa 2026 ennakoitiin. Tämä on ollut odotettavissa yleisen taloustilanteen jatkuessa. Huomioitavaa on se, että ennusteessa verotulotaso näyttää jäävän pysyväksi alenemaksi koko suunnittelukaudella. Kuntapuolella muutokset parempaan tai huonompaan verotulojen osalta tulee aina viiveellä. Tilanteen korjaamiseksi tarvittaisiin pikaisesti yleisessä taloudellisessa tilanteessa ja alueen työllisyydessä selkeä parantuminen.

KAAVIO: Savonlinnan kaupungin ulkoisten tulojen jakauma muutetun talousarvion mukaisesti v. 2026 (% sekä miljoonaa euroa).

4.3 Toimintamenot

Toimintamenojen osalta jokaisen toimielimen on sopeutettava menokehitystään aiempaan verrattuna. Menojen sopeutuksessa palvelutarve ja siinä tapahtuvat muutokset ja niiden ennakointi on oleellista.

Menojen säästöissä toimintatavat ja niissä tehtävät muutokset ovat nyt tärkeitä.

Toimintamenojen sopeutus koskee kaikkia yksiköitä. Suurin vaikutus on luonnollisesti sivistyspalveluissa, koska sen kulut muodostavat kaupungin menoista noin 49 %.

Toinen merkittävä menoerä on kiinteistöt. Kaupungilla on paljon kiinteistöjä, joita se ei enää tarvitse palvelutuotannossaan. Näistä pitäisi luopua mahdollisimman pikaisesti ja toisaalta hallitusti ja suunnitellusti. Kiinteistöt aiheuttavat käyttötalouden kustannuksia, poistoja sekä korjausinvestointitarpeita. Lisäksi, jos kiinteistö ei ole ollut palvelutuotannossa tiettyä aikaa, joudutaan sen jäljellä oleva poisto tulouttamaan. Lisäksi tulee varautua tiettyjen kohteiden purkamiseen. Purkukustannukset ovat kertaluonteisia ja ne kohdistuvat aina käyttötalouteen. Joka tapauksessa, palveluverkko ja sen tarvitsevat kohteet seuraavan 10–15 vuoden aikana tulee olla selvillä. Tämän lisäksi suunnitelma kaikille kiinteistöille tarvitaan pikaisesti osana toimintamenojen hallintaa.

4.4 Toimintakate (nettomenot)

Toimintakate yhdessä vuosikatteen kanssa määrittää verotulojen tarpeen.

Verotuloennuste määrittää toimintakatteen liikkumavaran. Käytännössä negatiivinen

toimintakate ei voi lisääntyä vaan suunnittelussa tulisi löytää keinot 8 miljoonaa euroa pienempään toimintakatteeseen kuin mitä on ollut vuonna 2026. Käytännössä tämä tarkoittaa n. -10 %:n muutosta toimintakatteeseen.

Toimielimet, kuten lautakunnat, johtaa ja kehittää alaistaan toimintaa ja vastaa palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä. Se muun muassa päättää toimialansa maksutaksat ja muut maksuperusteet valtuuston hyväksymien tai laissa säädettyjen yleisten maksuperusteiden mukaisesti.

Toimintakate huomioit toimielimen alaiset tuotot. Osana talousarviosuunnittelua toimielimen on suunniteltava suunnittelukaudelle myös sen toimintatuottojen kehitys siten, että toimintakatekehys saavutetaan.

4.5 Verotulot

Talousarvion laadinnassa verotulot perustuvat Kuntaliiton tekemään verotuloennusteeseen.

Talousarvio-ohjeen laadinnan hetkellä saatavissa on kesäkuun 2026 ennuste. Verotuloennuste päivitetään talousarvioprosessin aikana sitä mukaan, kun Kuntaliiton tuottamat verotuloennusteet päivittyvät.

Yhteenveto

TILIVUOSI	2024	2025	2026**	2027**	2028**	2029**
Verolaji						
Kunnallisvero	60 842	58 383	60 406	61 158	62 723	64 153
Muutos %	*1,0*	*-4,0*	*3,5*	*1,2*	*2,6*	*2,3*
Yhteisövero	8 943	8 863	8 972	9 219	9 729	10 088
Muutos %	*-7,3*	*-0,9*	*1,2*	*2,8*	*5,5*	*3,7*
Kiinteistövero	14 519	14 358	14 241	13 436	13 673	13 465
Muutos %	*0,3*	*-1,1*	*-0,8*	*-5,7*	*1,8*	*-1,5*
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	**84 304**	**81 604**	**83 619**	**83 813**	**86 125**	**87 706**
Muutos %	*-0,1*	*-3,2*	*2,5*	*0,2*	*2,8*	*1,8*

TAULUKKO: Savonlinnan kaupungin verotuloennuste 6/2026 tilanteessa. Ennusteet on huomioitu vuoden 2026 veroprosenttien mukaisesti, pl. muiden asuinrakennusten kiinteistövero.

4.6 Valtionosuudet

Valtionosuudet huomioidaan Kuntaliiton valtionosuuslaskelmien mukaisesti. Myös nämä päivittyvät sitä mukaa kun uusia tietoja on käytettävissä. Valtionosuuksien ennustamisessa OKM:n osalta Kuntaliitto ei tee arviota / laskelmaa. OKM:n valtionosuuksissa on vaihtelua eri vuosien välillä ja tämä haastaa valtionosuusennakoinnin. Lopulliset päätökset talousarviovuoden valtionosuuksista saadaan joko ihan talousarviovuoden lopussa tai talousarviovuoden alussa. Vasta silloin tiedetään varmasti, miten talousarviovaiheen ennuste on onnistunut.

Vuoden 2027 talousarvion osalta valtionosuudet ilman OKM:n osuutta vähenee Savonlinnan kaupungin osalta n. -0,6 miljoonaa euroa. OKM:n valtionosuuden ennakoidaan vähentyvän 1,4 miljoonaa edelliseen vuoteen verrattuna. Tähän vaikuttaa ennen kaikkea alle 15-vuotiaiden määrä sekä lukio- ja toisen aseteen koulutuksen kunnan omarahoitusosuudet.

Näiden yksikköhinnat eivät vielä ole tiedossa, mutta laskenta perustuu tässä vaiheessa näiden arvioon. Lopulliset tiedot saadaan vuoden vaihteen tienoilla, kun päätökset yksikköhinnoista saadaan.

4.7 Investoinnit ja leasing-hankinnat

Investointien osalta kehys noudattelee vuosittaista poistojen määrää.

Nettoinvestointien kehys vuosittain:

v. 2027: 11 400 000 euroa

v. 2028: 12 000 000 euroa

v. 2029: 12 000 000 euroa

Toimielimet esittävät valtuustolle investoinnit sitovuuksittain. Suunnitteluvaiheessa ja oheismateriaalina esitetään hankkeet, joista sitovuuden hankintamäärärahat, avustukset ja myynnit näkyvät. Investoinneissa huomioidaan aiemmin valtuuston hyväksymät investoinnit, jos ne toteutuvat tai siirtyvät toteutettavaksi kokonaan tai osittain suunnittelukaudelle.

Yli 10 000 euroa (alv 0 %) ylittävät kalusto- ym. hankinnat ovat investointeja ja ne tulee esittää talousarvion investointiosassa. Hankekohtaisesti talousarviovaiheessa tarvittavat tiedot ovat:

- hankkeen kokonaiskustannusarvio ja sen jakautuminen eri vuosille
  - myös jo päätettyjen investointien osalta päivitetään tiedot
- hankkeen mahdolliset rahoitusosuudet (avustukset)
- jos kyseessä on käyttöomaisuuden myynti, ilmoitetaan tämä myös investoinneissa
- kun hanke esitetään investointiosassa, on sen käyttötalousvaikutukset arvioitava yksikön käyttötalouteen eli toimintamenoihin. Lisäksi investoinnin poistot tulee suunnitella yhdessä talouspalveluiden kanssa.

Leasing-rahoituksella voidaan hankkia irtainta kalustoa, esim. kulkuvälineet sekä katuvalaistusta. Kaupunginvaltuusto on vahvistanut näiden leasing-limiittien sisällöt ja ehdot. Leasing-rahoituksella hankittavista suuremmista, yksittäisistä kohteista laaditaan erittely talousarvioon. IT-laitteet hankitaan kaupunginvaltuuston vahvistaman IT-leasing-limiitin puitteissa. IT-hankintoja koordinoi Tietohallinto. Leasing-vuokrat kohdistuvat käyttötalouteen.

4.8 Lainat

Talousarvioon arvioidaan olemassa olevien lainojen korot (tulosvaikutteinen) sekä ottolainojen lyhennykset osana rahoituslaskelmaa. Suunnittelussa lähdetään siitä, että toiminnan ja investointien rahoitukseen ei tarvita lisälainaa aiempaan verrattuna. Kaupungin talous ei vielä mahdollista lainamäärän vähentymistä, minkä vuoksi erääntyviin lainoihin ja lainojen lyhennyksiin tarvitaan näitä vastaava talousarviolaina.

Myös antolainojen (konsernilainojen) lyhennykset sekä mahdolliset lisätarpeet arvioidaan. Konserniyhteisöjen tulee ilmoittaa talouspalveluihin / konsernineuvotteluissa, jos niillä on tarvetta konsernilainalle suunnittelukaudella.

Kaupunki on hankkimassa lyhyitä rahoitustarpeita varten yhdessä konserniyhtiöiden kanssa konsernitilijärjestelmää. Tämä osaltaan helpottaa konsernin ns. lyhyen rahoituksen järjestämistä.

4.9 Talouden sopeutustarve

Talousarvion laadinnan lähtökohtainen tulostavoite on 0-tulos suunnitelmavuosille. Lähtökohtaisesti alijäämäisiä talousarvioita ei laadita vaan **toiminta tulee sopeuttaa** käyttävissä oleviin tuloihin. Sopeutustarve on 8 miljoonaa euroa. Suunnittelukehysten laskennassa on lähdetty nykyisistä veroprosenteista.

Investointien osalta vuosikate on oleellinen. Vuosikatteen tulee olla vähintään poistojen verran.

Kun toimielimet ovat tehneet talousarvioesityksensä, alkaa niiden yhteensovittaminen. Tarvittaessa esityksiä sopeutetaan, jos se kaupungin kokonaistalouden näkökulmasta on välttämätöntä.

Toimielinten tulee tehdä selkeä esitys talouden sopeuttamisesta ja annettuun toimintakatekehykseen pääsemisestä.

5 KÄYTTÖTALOUSOSA, KEHYKSET TOIMIELIMITTÄIN

1000 euroa, ulkoiset ja sisäiset					
TARKASTUSLAUTAKUNTA	**TP 2025**	**mTA 2026**	**R 2027**	Muutos 26-27	Muutos-%
Toimintatuotot					
Tarkastustoimi	0	0	0		
YHTEENSÄ	**0**	**0**	**0**		
Toimintakulut					
Tarkastustoimi	-89 000	-143 000	0		
YHTEENSÄ	**-89 000**	**-143 000**	**0**		
TOIMINTAKATE	***-89 000***	***-143 000***	***-143 000***	0	0,0 %
KAUPUNGINHALLITUS	**TP 2025**	**mTA 2026**	**R 2027**	Muutos 26-27	Muutos-%
Toimintatuotot					
Hallintopalvelut	1 762 000	1 931 000	0		
Työvoimapalvelut (pl. Työllisyysalue)	1 168 000	666 000	0		
Työllisyysalue	4 011 000	4 914 000	0		
Yrityspalvelut	93 000	81 000	0		
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2 126 000	2 269 000	0		
Eläkemaksut, Sotetoiminta	278 000	280 000	0		
YHTEENSÄ	**9 171 000**	**10 141 000**	**0**		
Toimintakulut					
Hallintopalvelut	-5 047 000	-5 350 000	0		
Työvoimapalvelut (pl. Työllisyysalue)	-8 992 000	-9 796 000	0		
Työllisyysalue	-4 011 000	-4 909 000	0		
Yrityspalvelut	-4 052 000	-4 166 000	0		
Talous- ja henkilöstöpalvelut	-3 249 000	-3 448 000	0		
Eläkemaksut, Sotetoiminta	-278 000	-309 000	0		
YHTEENSÄ	**-25 629 000**	**-27 978 000**	**0**		
TOIMINTAKATE	**-16 458 000**	**-17 837 000**	**-17 337 000**	-500 000	2,8 %

SIVISTYSLAUTAKUNTA	TP 2025	mTA 2026	R 2027	Muutos 26-27	Muutos-%
Toimintatuotot					
Hallintopalvelut	596 000	631 000	0		
Varhaiskasvatus	1 043 000	894 000	0		
Perusopetus	1 537 000	1 206 000	0		
Lukiokoulutus	337 000	163 000	0		
Muu koulutus	0	0	0		
Kulttuuripalvelut	260 000	172 000	0		
Vapaa-aikapalvelut	824 000	929 000	0		
YHTEENSÄ	**4 597 000**	**3 995 000**	**0**		
Toimintakulut					
Hallintopalvelut	-671 000	-737 000	0		
Varhaiskasvatus	-17 271 000	-17 521 000	0		
Perusopetus	-30 970 000	-31 555 000	0		
Lukiokoulutus	-6 945 000	-7 467 000	0		
Muu koulutus	-522 000	-509 000	0		
Kulttuuripalvelut	-4 422 000	-4 752 000	0		
Vapaa-aikapalvelut	-4 810 000	-5 138 000	0		
YHTEENSÄ	**-65 611 000**	**-67 679 000**	**0**		
TOIMINTAKATE	**-61 014 000**	**-63 684 000**	**-62 545 000**	-1 139 000	1,8 %

TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2025	mTA 2026	R 2027	Muutos 26-27	Muutos-%
Toimintatuotot					
Hallintopalvelut	1 469 000	1 526 000	0		
Kunnallistekniset palvelut	1 644 000	1 613 000	0		
Maankäyttöpalvelut	4 423 000	3 350 000	0		
Toimitilapalvelut	22 999 000	22 545 000	0		
Savonlinnan Vesi *(taseyksikkö)*	8 595 000	9 270 000	0		
YHTEENSÄ	**39 130 000**	**38 304 000**	**0**		
Toimintakulut					
Hallintopalvelut	-3 335 000	-3 490 000	0		
Kunnallistekniset palvelut	-7 082 000	-7 466 000	0		
Maankäyttöpalvelut	-2 628 000	-3 167 000	0		
Toimitilapalvelut	-18 080 000	-18 913 000	0		
Savonlinnan Vesi *(taseyksikkö)*	-3 990 000	-4 182 000	0		
YHTEENSÄ	**-35 115 000**	**-37 218 000**	**0**		
TOIMINTAKATE	**4 015 000**	**1 086 000**	**2 249 000**	1163 000	107,1%

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	TP 2025	mTA 2026	R 2027	Muutos 26-27	Muutos-%
Toimintatuotot					
Rakennusvalvontapalvelut	374 000	365 000	0		
Ympäristönsuojelupalvelut	53 000	90 000	0		
Ympäristöterveydenhuolto	1 517 000	1 474 000	0		
YHTEENSÄ	**1 944 000**	**1 929 000**	**0**		
Toimintakulut					
Rakennusvalvontapalvelut	-858 000	-928 000	0		
Ympäristönsuojelupalvelut	-529 000	-449 000	0		
Ympäristöterveydenhuolto	-2 543 000	-2 806 000	0		
YHTEENSÄ	**-3 930 000**	**-4 183 000**	**0**		
TOIMINTAKATE	**-1 986 000**	**-2 254 000**	**-2 224 000**	-30 000	1,3%

ALUEELLINEN JÄTELAUTAKUNTA	TP 2025	mTA 2026	R 2027	Muutos 26-27	Muutos-%
Toimintatuotot					
Alueellinen jätelautakunta	98 000	127 000	127 000		
YHTEENSÄ	**98 000**	**127 000**	**127 000**		
Toimintakulut					
Alueellinen jätelautakunta	-98 000	-127 000	-127 000		
YHTEENSÄ	**-98 000**	**-127 000**	**-127 000**	0	0,0 %
TOIMINTAKATE	**0**	**0**	**0**		
Toimintakate, koko kaupunki	***-75 532 000***	***-82 832 000***	***-80 000 000***	-2 832 000	3,4 %

6 AIKATAULU JA YLEISET OHJEET

Lautakuntavaihe – toimielinten esitykset 23.10.2026 mennessä

Kaupunginhallitusvaihe –

- ta-seminaari (aikataulu varmentuu myöhemmin)
- kaupunginjohtajan esityksen julkistus 5.11.
- esitys veroprosenteiksi kh 9.11.
- kaupunginhallituksen talousarvioesitys 23.11. sekä tarvittaessa 24.11.

Kaupunginvaltuustovaihe –

- valtuustoseminaari 2.11.
- veroprosenteista päättäminen 16.11.
- talousarviosta päättäminen 14.12.

TALOUS- JA HENKILÖSTÖPALVELUT ANTAVAT TALOUSARVION LAADINTAAN LIITTYVIÄ TARKEMPIA KÄYTÄNNÖN OHJEITA JA TUKEA JA AIHEALUEITTAIN KOULUTUKSIA TALOUSARVION LAADINTAAN. Näistä informoidaan toimialoja ja tulosalueita erikseen.